

Hindra att smitta kommer in och sprids på äldreboenden i covid-19-pandemin

– checklista med reflektionsfrågor

Att hindra att smitta kommer in och sprids vidare i äldreomsorgen är en stor utmaning. I det här dokumentet finns reflektionsfrågor och tips på olika teman som kan inspirera till förbättringsåtgärder – på kort och lång sikt.

Frågorna kan i stora delar vara relevanta för andra verksamheter på socialtjänstens område, så som korttidsboenden och LSS-bostäder. Listan ska däremot inte ses som heltäckande för allt en verksamhet behöver ta i beaktande.

På socialstyrelsen.se/covid19 samlar vi stöd för socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård. Här hittar du bland annat

- svar på vanliga frågor från olika verksamheter
- en checklista för patientsäkerhet
- de tips från Socialstyrelsen som nämns i dokumentet.

Smittan rör sig i första hand med människor

Det finns många vägar som covid-19 kan spridas till särskilda boenden, men i första hand kommer smittan med människor. Det kan till exempel handla om

- personer som bor på boendet men som gör ärenden utanför
- personer som flyttar in och är smittade
- anhöriga som besöker boendet
- personal som är anställda på boendet som får med sig smitta till arbetsplatsen
- personal som kommer till boendet för att utföra vissa uppgifter.

Risکانalyser är en viktig grund

Verksamheten ska arbeta med riskanalyser. Det innebär att man fortlöpande bedömer om det finns risk för att det inträffar händelser som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet.

Frågor om personal och kompetens

Bemanning

- Hur ser bemanningen ut olika tider på dygnet?
- Hur ser det ut vid exempelvis sjukfrånvaro?
- Hur är planeringen inför semestertider?

Särskilda team eller enheter

- Finns möjlighet att dela arbetsgruppen så att några arbetar med dem som har smittats och då har tillgång till kök, utrymme för dokumentation med mera utan att komma i kontakt med dem som arbetar med personer utan smitta?
- Finns det möjlighet att bemanna så att det är två sjuksköterskor under varje pass, där en arbetar med de undersköterskor/vårdbiträden som tar hand om boende med covid-19 och den andra med de undersköterskor/vårdbiträden som tar hand om boende som inte har covid-19?
- Finns möjligheter att ordna så att personal som arbetar med smittade personer inte vistas i köksutrymmen och inte hanterar livsmedel i utrymmen som används av övrig personal?
- Är det möjligt att dela upp hanteringen av klädtvätt från boende mellan personal som arbetar med smittade respektive inte smittade?

Personalens kompetens

- Har all personal nödvändig kunskap om basala hygienrutiner och användning av skyddskläder och skyddsutrustning?
- Behövs utbildningsinsatser?

Tips!

Använd gärna Socialstyrelsens webbaserade utbildningar; det finns både utbildningar för att introducera ny personal och om covid-19

- Finns det tid för samtal och uppföljning efter genomförda utbildningar?
- Finns det rutiner för att följa upp verksamhetens följsamhet till hygienrutinerna?

Tips!

Förslag på arbetssätt finns i Socialstyrelsens dokument Stöd i arbetet med basala hygienrutiner

- Hur skapas förutsättningar att påminna och stötta varandra i arbetsgruppen?

Frågor om lokaler och utrustning

Lokaler

- Hur är lokalerna utformade utifrån risk för smitta? Reflektera till exempel över lägenheter, köksutrymmen, gemensamma lokaler och entréer.
- Har alla boende tillgång till egen toalett?
- Hur skyddas andra boende och personal från boende som har insjuknat i covid-19?
- Vilka möjligheter finns det för de som är eller misstänks vara smittade med covid-19 att röra sig utan att föra smittan vidare? Och hur kan vi på andra sätt stötta dessa personer?

Dator och telefon för personal

- Finns möjlighet för personal som arbetar med smittade personer att få tillgång till särskild dator och telefon samt eget rum för dokumentation?
- Finns det rutiner för desinficering av teknisk utrustning?

Städning och materiel

- Vilka rutiner finns för städning eller hjälp med städning av lägenheter eller rum hos smittade personer?
- Är det möjligt att förvara desinfektionsmedel, handsprit, handskar, förkläde, munskydd, visir, skyddsrock, tvål, medicinsk utrustning omläggingsmaterial, inkontinensskydd, tvättkorg, avfallspåse inklusive för stickande och skärande material etc. i lägenheten hos den som är smittad?

Hantering av hjälpmedel

- Finns rutiner för rengöring av hjälpmedel som används av mer än en person?
- Finns det rutiner för att hantera hjälpmedel som ska åter till hjälpmedelscentral?
- Hur säkerställs förebyggande underhåll och periodiska inspektioner under pandemin?

Frågor om kontakt och besök

Kontakt med anhöriga och närstående

- Har närstående god tillgång till information om vad som händer på boendet och med deras närstående?
- Finns det möjlighet för boende och närstående att få hjälp med alternativa sätt att hålla kontakt, till exempel digitalt genom videosamtal?

Tips!

Som stöd för diskussioner om besök finns reflektionsfrågor i vår checklista Ordna för säkra besök på äldreboenden (september 2020)

In- och utflyttning av boende

- Vilka rutiner finns när en ny person flyttar in på boendet?
- Finns det rutiner för när en person återvänder efter vistelse på sjukhus?
- Vad gäller för personer som har misstänkt eller bekräftad covid-19?
- Finns särskilda korttidsavdelningar för smittade personer innan de flyttar in eller ordnas andra lösningar på boendet?
- Vilka kontakter tas innan personer flyttar från slutenvård till boendet?
- Vilka kontakter tas innan personer flyttar från hemsjukvård till boendet?
- Hur samverkar boendet med anhöriga och närstående i samband med inflyttningen för att hindra smittspridning?
- Finns särskilda rutiner för städning av rum vid utflyttning?
- Hur samverkar boendet med närstående i samband med utflyttning för att hindra smittspridning?

Tips hos Folkhälsomyndigheten

- Provtagning vid inflyttning, återkomst från sjukhus och växelvård berörs i Provtagning för covid-19 inom kommunal vård och omsorg för äldre.
- Städning finns upptaget i Rekommendationer för handläggning och val av skyddsåtgärder mot covid-19 i vård och omsorg
- Hantering av avliden och städning av dödsbo finns beskrivet i Rekommendationer för hantering av avliden med bekräftad covid-19

Övrigt, olika arbetsuppgifter

Åtgärder för att stödja boende att minska smittspridning

- Vilka arbetssätt används för att stödja de boende att tvätta händerna ofta och att hålla avstånd?
- Hur stöds de som hostar och nyser att använda munskydd?
- Hur instrueras boende om hostetikett, det vill säga att hosta och nysa i armvecket eller i pappersnäsdukar som tillhandahålls?

Personer som är oroliga

- Finns rutiner för att lindra oro hos till exempel personer med demenssjukdom som kan ha svårt att hålla avstånd och därför riskerar att bli smittade eller smitta andra?

Tips!

Stöd för att anpassa arbetssätt när personer med demenssjukdom bär på smitta finns i dokumentet Arbetssätt vid covid-19 hos personer med demenssjukdom i särskilda boendeformer för äldre.

Vid demenssjukdom kan beteendemässiga och psykiska symtom vid demenssjukdom (BPSD) uppträda. Det kan exempelvis handla om oro, vandringsbeteende eller aggressivitet. BPSD kan dessutom orsakas eller förvärras av covid-19. En person med covid-19 som till exempel har ett vandringsbeteende riskerar att sprida smittan vidare till andra personer som finns på boendet.

Aktiviteter

- Hur upprätthålls individers behov av fysisk aktivitet?
- Finns det rutiner för utevistelser?
- Har boendet anpassat aktiviteter så att eventuell smittspridning minimeras?

Provtagning för covid-19

- Hur genomförs provtagning av boende med misstänkt smitta?
- Genomförs det någon utredning för att bedöma när personen är smittfri?

Tips hos Folkhälsomyndigheten

- Provtagning vid misstänkta fall av covid-19 berörs i Provtagning för covid-19 inom kommunal vård och omsorg för äldre.
- Information om smittfrihet finns i Vägledning om kriterier för bedömning av smittfrihet vid covid-19.